

KIZ ERGENLERİN ANNE-BABA-ERGEN ARASINDAKİ ÇATIŞMA DURUMLARINA VE EBEVEYN TEPKİLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

OPINIONS OF GIRL ADOLESCENTS ON CONFLICT SITUATIONS BETWEEN PARENTS-ADOLESCENTS AND PARENT REACTIONS

Yasemin YAVUZER¹

Belgin LİMAN²

Suat KILIÇARSLAN³

Başvuru Tarihi: 14-01-2019 Yayına Kabul Tarihi: 19-03-2019 DOI: 10.21764/maeuefd.512601

Özet: Bu araştırmada kız ergenlerin bir çatışma durumunda anne ve babalarının nasıl davrandığı ve kendileri annelerinin yerinde olsalardı nasıl davranacakları konusundaki görüşleri incelenmiştir. Çalışma nitel bir araştırma olarak yapılandırılmış ve ergenlerin görüşleri araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla elde edilmiştir. Görüşmede ergenlerden önce anne babaları ile olan ilişkilerini tanımlamaları istenmiş ardından yedi farklı çatışma durumu verilmiştir. Ergenlerin bu çatışma durumlarına yönelik “Anneniz nasıl davranır?”, “Babanız nasıl davranır?”, “Siz annenizin yerinde olsaydınız nasıl davranırdınız?” sorularını yanıtlamaları istenmiştir. Çalışma grubu Orta Anadolu’da bir il merkezinde kız meslek lisesine devam eden 28 kız ergenden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda, kız ergenlerin babaları ile ilişkilerini anne ile olan ilişkilerine göre daha iyi olarak tanımladıkları görülmektedir. Ergenler çatışma durumlarında annelerinin genellikle saldırgan davranışlar, babalarının ise saldırgan ve problem çözme davranışları gösterdiklerini belirtmişlerdir. Ergenler ise kendileri annelerinin yerinde olsaydı problem çözme davranışları göstereceklerini belirtmişlerdir. Bulgular birlikte değerlendirildiğinde, anneye kız ergen arasında daha fazla çatışma yaşandığı, annenin çatışma durumlarında saldırgan davranışlar ortaya koymasının anneye olumlu ilişkileri azalttığı söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: *Çatışma, çatışma çözme becerisi, ergenlik, anne-baba-ergen ilişkisi*

Abstract: In this study, it was aimed to examine how the female adolescents interpret the parental behaviors during a conflict. Using qualitative research technique, this study is a descriptive case study. For the sampling method, the study employed the purposeful sampling method, one of the homogeneous sampling methods. Voluntarily participated in the study, the study sample was made up of 28 middle-class female adolescents living in the city center of a Central Anatolian city who were studying at a vocational school for girls and who had parent-adolescent conflicts. A semi-structured interview form was developed to collect the data. One of the findings of the study is that females describe their relationship with their fathers as better than their relationship with their mothers. They stated that they mostly have their conflicts happen with their mothers. Adolescents stated that their mothers will mostly give aggressive responses and their fathers will give aggressive and problem-solving responses during conflict situations.

Keywords: *Conflict, conflict resolution skills, adolescence, parent-adolescent relationship*

¹ Doç. Dr. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi, yyavuzer@hotmail.com ORCID ID: 0000-0002-3061-4615

² Dr. Öğr. Üyesi Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Zübeyde Hanım Sağlık Yüksekokulu, yilman@mynet.com ORCID ID: 0000-0003-4965-2379

³ Dr. Öğr. Üyesi Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi suatkilarcarlan@hotmail.com ORCID ID: 0000-0002-2907-8480

Giriş

Aile yaşam döngüsü içinde önemli evrelerden biri “ergen çocuklu aile” evresidir. Ergen açısından bakıldığında, içinde bulunduğu dönem hormonal ve bedensel, mantıksal akıl yürütmeyi içeren bilişsel, bağımsızlığa ve kimlik kazanmaya odaklanan sosyal değişimleri, bu değişimlere uyum sağlayabilmeyi ve gelişim görevlerini içeren çocukluk ile yetişkinlik arasında bir geçiş dönemidir (Gander ve Gardiner, 2001; Santrock, 2013). Ergen bu değişimler sırasında duygudurum dalgalanmaları, olumsuz akran ilişkileri, akademik zorluklar, okul devamsızlığı, ebeveynlerle çatışma gibi çeşitli problem durumlarıyla karşı karşıya gelebilirler. Ergenler bu geçişi başarılı bir şekilde tamamlamak için ebeveynlerinin düşünceli ve duyarlı desteğine gereksinim duyarlar. Aile açısından bakıldığında, ergen çocuklu ailelerde ebeveyn rolündeki bireyler bir taraftan iş yaşamı ve orta yaş sorunları ile başa çıkma, yaşlanan anne-babalarının bakımı gibi sorumluluklar üstlenme ile durumlarla karşılaşmakta diğer yandan ergen çocukları için okul, meslek seçimi, cinsel davranış, sigara, alkol, uyuşturucu kullanımı gibi konularda kaygılar yaşamaktadır (Onur, 2000). Dolayısıyla bu evrede ebeveyn ile çocukları arasında ilişkiler değişir, çatışma ve gerilim daha çok yaşanır (Nazlı, 2012).

Çatışma ve çatışma durumunda verilen tepkiler

Çatışma, insan yaşamının kaçınılmaz ve doğal bir parçasıdır (Deustch 1993; Kreidler 1984) ve bir ya da birden çok sayıda kişinin bir konu üzerinde yaşadığı doğal bir anlaşmazlık ya da gerginlik durumu olarak tanımlanmaktadır (Öner 2004). Literatürde çatışmanın kendisi yapıcı ya da yıkıcı olmadığı, çatışmayı çözmek için seçilen yolun yapıcı ya da yıkıcı sonuçlara neden olduğunu belirtilmektedir (Türnüklü, 2007). Çatışmalar yıkıcı olarak çözüldüğünde kızgınlık, öfke, düşmanlık ve şiddet duyguları yaratır. Yapıcı olarak çözüldüğünde ise, sorun çözme, eleştirel düşünme, iletişim becerilerini geliştirerek kişisel gelişimi sağlar (Moed vd., 2015). Diğer bir ifadeyle çatışma durumunda her iki tarafın da tatmin olacağı adil bir çözüm bulma girişimleri (problem çözme) çatışmayı işlevsel yaparken, güç kullanma, tehdit etme (saldırganlık) ve geri çekilme (kaçınma) çatışmayı işlevsiz hale dönüştürür.

Ergen-ebeveyn çatışması

Çatışma ailede herhangi bir konuda fikir birliğine ulaşamama ve uyumsuzluk olarak ifade edilmektedir. Ergenlik döneminde aile yapısında bir takım değişiklikler ortaya çıkmaktadır. Bir taraftan aile üyeleri arasındaki yakın ilişkiler sürdürülürken, diğer yandan aile içinde ergenin değişen yapısına uyum sağlamayı amaçlayan yeni etkileşim örüntüleri oluşturulmaktadır (Akün, 2013). Ergenliğin en temel görevlerinden biri ebeveynlerinden bağımsızlaşma/ayrışmadır. Anne-babalar onları bağımsız bırakma konusunda karışık duygular yaşarken, ergen bağımsızlığa ulaşmayı dilemektedir (Gander ve Gardiner, 2001). Ergenler olgunlaştıkları ve ebeveynlerinden özerklik istedikleri için, ebeveynlerin otoritesini ve karar vermesini giderek daha fazla zorlamaktadırlar. Ergen-ebeveyn arasındaki düşük seviyeli çatışmalar veya anlaşmazlıklar oldukça yaygındır, tipik olarak otorite, özerklik, sorumluluklar ve uygun davranış konusundaki anlaşmazlıklar üzerine odaklanır (Moed vd., 2015).

Anne-baba ve ergenden oluşan aile kendi içinde geliştirdiği ve devam ettirdiği davranış kalıplarından oluşmuş bir sosyal sistemdir (Nazlı, 2012). Aile, etkileşimsel örüntüler aracılığıyla işlev görmektedir. Her üye diğerinin davranışını başlatır ve diğer üyenin davranışından etkilenir (Akün, 2013). Bu yüzden ebeveyn-ergen çatışmasının yapısal aile sistemleri yaklaşımına göre incelenmesi gerektiği düşünülmektedir. Aile sistemi bakış açısıyla, bireyin tam olarak anlaşılabilmesi için, aile ilişkilerinin bütünlüğü ve aile üyeleri arasında karşılıklı etkileşim çerçevesinde birey ele alınır. Ailenin bir üyesinin gelişimi ve davranışı, ailenin diğer üyeleri ile çok yakından ilişkilidir. Buradaki ilişki birbirinden ayrılmaz, iç içe geçmiş bir yapıdır. Problem davranışlar genellikle ailedeki yerleşik kalıpların bir yansıması olarak düşünülmektedir (Corey, 2015). Sistemik aile terapisinde, bireyin davranışları ve birbirleri arasındaki kurdukları ilişkilerde yüklendikleri işlevsellik, her şeyden önce o aile bağlamı içerisinde anlaşılabilir. Ailenin her bir üyesinin davranışları diğer üyeleri de etkilemektedir. Dolayısıyla her davranışın bireyler üzerinde iki yönlü döngüsel bir etkisi vardır (Corey, 2015). Bir bireyde değişimin sağlanması, ancak aileyi ya da ilişkiyi bir bütün halinde ele alarak çalışmakla sağlanır. Bu bağlamda müdahalenin yalnız sorunlu bireyle sınırlı kalmaması, ailenin tüm bireylerini kapsayacak şekilde olması gerekmektedir. Ailenin, üyelerinin karşılıklı etkileşimde bulunduğu bir bütün olduğu unutulmamalıdır (Becvar ve Becvar, 2003). Buna bağlı olarak yapısal aile sistemleri kuramına göre, ergen, anne-baba ve kardeş alt sisteminden yavaş yavaş ayrılarak yaşına uygun olacak şekilde daha fazla özerk olmalı ve

sorumluluk almalıdır. Anne ve baba ergenle etkileşimlerini ebeveyn-genç yetişkin ilişkisine doğru değiştirmelidirler. Bazı aileler bu değişimi gerçekleştiremedikleri için uyum sorunları yaşamaktadırlar. Çünkü bu ailelerde ebeveyn-ergen ilişkisindeki herhangi bir değişim, eşler arasındaki ilişkide de değişimi gerektirebilir. Bu yüzden ergenle ilişkilerindeki değişime direnebilirler. Böylece ergenin özerkliğine ve sorumluluk almasına zarar verebilirler (Minuchin, 1974; aktaran Akün, 2013). Aile içinde yaşanan bu değişimler ebeveyn-ergen arasında bazı çatışmalar yaratabilir. Aile sisteminde genellikle ergenlik döneminde ebeveyn ve ergen arasında gerçekleşen çatışma ve bu çatışmalara verilen yıkıcı tepkiler, ailenin yaşam kalitesini ve verimliliğini azaltan nedenlerin başında gelmektedir (Yavuz ve Özmete, 2012).

İlgili yazında 1970’li yıllara kadar ebeveyn-ergen çatışmasının sağlıklı gelişim için gerekli bir yaşantı olduğu ve ergenin çatışma olmaksızın özerkleşemeyeceği savunulmaktaydı (Bayraktar, 2007; Özdemir, 2014). Günümüzde araştırma bulguları ebeveyn-ergen arasındaki çatışmanın ve işlevsel olmayan çatışma çözme stratejilerinin ergenlerin ruh sağlıkları üzerinde olumsuz etkilerinin olduğunu göstermektedir (Barber ve Delfabbro, 2000; Bayraktar, Sayıl ve Kumru, 2009; Goldsmith, 2000; Moed vd., 2015; Özdemir, 2014). Bunun başlıca nedeni aile ilişkilerindeki duygusal yoğunluğun diğer gruplara göre daha fazla olmasıdır. Literatürde ebeveyn-ergen arasındaki çatışmanın ergenlerde depresyona (Eryüksel ve Akün, 2003; Greenberger, Chen, Tally ve Dong, 2000) ve antisosyal davranışlara (Bradford, Vaughn ve Barber, 2008, Ingoldsby vd., 2006) neden olduğu belirtilmektedir.

Ergen-ebeveyn çatışması, ergen-akran ilişkisinde gönüllülük, ergen-ebeveyn ilişkisinde ise zorunluluk esas olduğu için ergen-akran çatışmasından farklıdır. Türk ergenleri ile yapılan çalışmalarda ergenlerin arkadaşlarıyla çatışma yaşadıklarında işbirliği, uzlaşma ve güç kullanma; anneye çatışma yaşadıklarında güç kullanma; babayla çatışma yaşadıklarında ise işbirliği, uyma ve çekilme stratejilerini kullandıkları belirtilmektedir (Çiftçi, Demir ve Bikos, 2008; Yavuzer, Karataş ve Gündoğdu, 2013). Türkiye’de ergen-ebeveyn ilişkisini inceleyen çalışmaların sayısı fazla olmakla birlikte, bunlar genellikle ebeveyn tutumlarının ergen üzerindeki etkisini incelemeye yönelik çalışmalardır (Hamarta, Baltacı, Üre ve Demirbaş, 2010; Ulusoy, Demir ve Baran, 2005; Yavuz ve Özmete, 2012). Bu çalışmada ergenin çatışma çözme davranışı yerine, yaşanan herhangi bir çatışma durumunda anne ve baba davranışının kız ergenler tarafından nasıl yorumlandığı incelenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmanın kız ergenlerle yürütülmesinin nedenlerinden birisi

doğrudan kız ergen ve ebeveyn ilişkilerini inceleyen çalışmaların çok az olmasıdır (örneğin Duru ve Arslan, 2014). İkinci neden ise ebeveyn-kız ergen ilişkisindeki kültürel değerlerle açıklanabilir. Bilindiği gibi Türk geleneksel aile yapısında çocukların sosyalleşme sürecinde itaat ve aileye bağlılık, bağımsızlığa göre daha çok desteklenmektedir (Karakitapoğlu ve İmamoğlu, 2002). Kültürel değerler ile paralel olarak ebeveynler kız ve erkek çocuklara farklı davranabilirler. Literatürde geleneksel Türk ailesinde erkek çocuğun isteklerine önem verildiği, daha fazla söz hakkı tanındığı ve daha demokratik davranıldığı, kız çocuğuna ise daha savunmasız olduğu düşüncesiyle koruyucu davranıldığı (Yavuzer, 2004) belirtilmektedir. Şanlı ve Öztürk (2015) ebeveynler tarafından kız çocuklarına erkeklerden daha fazla otoriter davranıldığını ifade etmiştir. Özetle bu bilgiler gelişim özellikleri ile birlikte değerlendirildiğinde ebeveyn-kız ergen arasında daha çok çatışma yaşanabileceğini düşündürmektedir. Ebeveyn-kız ergen arasındaki çatışmaların hangi konularda yaşandığına, ebeveynlerin çatışma durumunda verdikleri tepkilere ve kız ergen açısından uygun tepkilerin neler olabileceğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi ebeveyn-kız ergen ilişkilerini geliştirmeye yönelik çalışmalara yol gösterici olabileceği düşüncesi bu araştırmanın çıkış noktasıdır. Ayrıca bu çalışmada, ebeveyn-kız ergen arasında meydana gelen çatışma durumlarında aile üyelerinin bireysel bir davranışının tüm aile bağlamı içerisinde ele alınıp anlaşılmasına çalışılması, problem örüntüsünün daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Bu araştırma, kız ergenlerin bir çatışma durumunda anne ve babalarının nasıl davrandığına ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik nitel bir çalışmadır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu amaçlı örnekleme yöntemlerinden benzeşik (homojen) örnekleme yoluyla seçilen Orta Anadolu'da bir il merkezinde kız meslek lisesine devam eden, orta ekonomik düzeye sahip ailelerden gelen, ebeveyn-ergen çatışması yaşayan ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 28 kız ergenden oluşmaktadır. Amaçlı örnekleme, durumların derinlemesine incelenmesine, amaçlı örnekleme yöntemlerinden benzeşik örnekleme ise küçük, benzeşik bir örneklem oluşturma yoluyla belirgin bir alt grubun tanımlanmasına olanak sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Veri Toplama Aracı

Araştırmaya katılan ergenlerin görüşleri, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Görüşme formu, araştırma problemi ile ilgili soruların kapsanmasını güvence altına almak ve her katılımcıdan aynı tür bilgileri almak amacıyla (Yıldırım ve Şimşek, 2006) hazırlanmıştır. Görüşme formu soruların anlaşılır ve amaca uygun olup olmadıklarını değerlendirmeleri amacıyla, alan uzmanı olan beş akademisyenin görüşüne sunulmuştur. Görüşmede ergenlerden önce anne babaları ile olan ilişkilerini tanımlamaları istenmiştir. Ardından ebeveyn-ergen arasında en çok çatışma yaratan “eve geç gitme/arkadaş ilişkileri, erkek arkadaş, kıyafet-makyaj, meslek seçimi, akademik başarısızlık/TV, bilgisayar, telefon kullanımı, yüksek sesle müzik dinleme, okulda davranış problemleri” konularını (Barber ve Delfabbro, 2000; Demir, 2007; Karataş, Mercan ve Düzen, 2016) içeren yedi farklı çatışma durumu verilmiştir. Daha sonra ergenlerin bu çatışma durumlarına yönelik “Anneniz bu durumda nasıl davranırdı?”, “Babanız bu durumda nasıl davranırdı?”, “Siz annenizin yerinde olsaydınız nasıl davranırdınız?” sorularını yanıtlamaları istenmiştir. Aşağıda ergenlere verilen çatışma durumları verilmiştir.

Çatışma durumu 1. Okuldan çıktıktan sonra eski bir arkadaşınıza rastladınız. Onunla bir süre vakit geçirdikten sonra ayrıldınız. Saatin farkında olmadığınız için eve her zaman gittiğiniz saatten biraz geç gittiniz. Eve vardığınızda anne ve babanız sizi bekliyordu.

Çatışma durumu 2. Erkek arkadaşınız olmasını aileniz onaylamadığı halde arkadaşınla gezerken bir tanıdığınız sizi görüyor ve durumu ailenize anlatıyor.

Çatışma durumu 3. Bir tatil günü evden çıkarken anneniz ve babanız sizin makyaj yaptığınızı ve kendilerince uygun olmayan bir kıyafet giydiğinizi gördü.

Çatışma durumu 4. Meslek seçimi konusunda anne ve babanıza onların istediği mesleği değil de, kendi istediğiniz bir mesleği seçmek istediğinizi söylüyorsunuz ve onları ikna etmeye çalışıyorsunuz.

Çatışma durumu 5. Okulda veli toplantısı yapıldı anne ya da babanız toplantıda birkaç notunuzun düşük olduğunu ve derslerinizin yeteri kadar iyi olmadığını öğrendi.

Çatışma durumu 6. Evde yüksek sesle müzik dinlenmeyeceğini bildiğiniz halde akşamı geç saatte canınız sıkıldı. Müzik dinlemeye karar verdiniz ve müziğin sesini açtınız.

Çatışma durumu 7. Okuduğunuz okulun müdürü anne ve babanızı arayarak davranışlarınız konusunda şikayetlerini bildiriyor. Böyle devam ederse okuldan uzaklaştırma alacağınızı söylüyor.

İşlem

Görüşmeler, araştırmacılar tarafından görüşmeye gönüllü olan 28 kız ergenle okul psikolojik danışma ve rehberlik servisinde gerekli yasal izinler alınarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmeye başlamadan önce öğrencilerin kendilerini daha rahat ifade edebilmesi için öğrencilere araştırmanın amacı, kişisel bilgilerinin ve görüşme kayıtlarının gizli kalacağına ilişkin açıklamalar yapılmış, bilgilendirilmiş onamları alınmış ve görüşme için uygun bir ortam oluşturulmuştur. Tüm görüşmeler not alma yoluyla kaydedilmiş ve her bir öğrenciyle yaklaşık 20-25 dakika devam etmiştir.

Verilerin Analizi

Görüşmeler sonrası elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar altında toplamak ve bunları anlaşılır bir biçimde yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Yanıtlar üç araştırmacı tarafından ve birbirinden bağımsız olarak incelenmiştir. Araştırmacılar tarafından ilgili kavramların hangi sıklıkta tekrar edildiği belirlenip, bulgular bir araya getirilmiştir. Araştırmacılar anlaşmazlığa düştüğü alanlarda, konu ile ilgili belli aralıklarla görüşmüşlerdir. Kodlayıcılar arasındaki güvenilirlik, $Güvenirlik = \frac{Uzlaşma\ Sayısı}{Uzlaşma + Uzlaşmama\ sayısı}$ (Tavşancıl ve Aslan, 2001) formülü kullanılarak test edilmiştir. Güvenirlik katsayısı 0.92 bulunmuştur.

Bulgular

Kız Ergenlerin Ebeveynleriyle İlişkileri

Ergenlerin ebeveyn-ergen ilişkileri ve çatışma yaşadıkları ebeveyn ile ilgili görüşleri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

Ergenlerin Ebeveyn-Ergen İlişkileri ve Çatışma Yaşadıkları Ebeveyn ile ilgili Görüşleri

Ergenler ebeveynleri ile ilişkilerini nasıl tanımlıyorlar?						
Ergen	Anne			Baba		
	İyi	Kötü	Orta	İyi	Kötü	Orta
	13	5	10	21	4	3
Çatışma kimler arasında yaşanıyor?						
Çatışma durumları	Anne-baba		Anne-ergen		Baba-ergen	
	Çatışması		çatışması		çatışması	
	f		F		f	
Eve geç gitme/arkadaş ilişkileri	4		14		10	
Erkek arkadaş	-		14		14	
Kıyafet-makyaj	6		16		6	
Meslek seçimi	-		2		2	
Akademik başarısızlık/TV, bilgisayar, telefon kullanımı	-		14		14	
Yüksek sesle müzik dinleme	-		16		12	
Okulda davranış problemleri	6		11		11	
Toplam	16		87		69	

N=28

Kız ergenlerin babaları ile ilişkilerini anne ile olan ilişkilerine göre daha iyi olarak tanımladıkları görülmektedir (Tablo 1). Kız ergenlere göre, en çok anne-ergen arasında çatışma yaşanmaktadır. Ergenlerin anne-ergen arasında yaşanan çatışmaları 87 ifade ile belirttikleri görülmektedir (Tablo 1). Kız ergenlerin görüşlerine göre, anne ile en çok çatışma yaşanan durumlar sırasıyla kıyafet-makyaj (f=16), yüksek sesle müzik dinleme (f=16), eve geç gitme/arkadaş ilişkileri (f=14), erkek arkadaş (f=14) ve akademik başarısızlık/TV, bilgisayar, telefon kullanımı (f=14) konusunda olduğu görülmektedir. En az çatışma yaşanan durum ise meslek seçimidir (f=2). Aşağıda ergenlerin anneleri ile yaşadıkları çatışma durumlarına ilişkin görüşlerinden bazılarına yer verilmiştir:

“Kesinlikle sinirlenmiştir, çünkü bu konuda beni sürekli uyarır, arkadaşlarımla okul dışında zaman geçirmeme izin vermez, önce saatin kaç olduğunu sorar. Bu yüzden bana saat almıştı, sonra bağırır çağırır.” (Ç: Çatışma durumu 1, eve geç gitme/arkadaş ilişkileri, anne-ergen çatışması). “Feci sinirlenir, sonuçları okuldan alınmam bile olabilir, çünkü annem erkek arkadaşına kesinlikle karşı.” (A: Çatışma durumu 2, erkek arkadaş, anne-ergen çatışması). “Makyajı sildirir, giydiğim kıyafeti çıkarttırır, bir daha giymemem için uyarır.” (Z: Çatışma durumu 3, kıyafet-makyaj, anne-ergen çatışması). “Kesinlikle beni kendi istediği mesleği seçmeye zorlar.” (Y: Çatışma durumu 4, meslek seçimi, anne-ergen çatışması). “Çok kızar, doğru dürüst ders çalışmadığımı başka işlerle uğraştığımı söyler, ders çalışmaya zorlar, bundan sonra bilgisayarla telefonla zaman harcamak yok der.” (B: Çatışma durumu 5, akademik başarısızlık/TV, bilgisayar, telefon kullanımı, anne-ergen

çatışması). *“Gecenin bu saatinde nereden çıktı bu müzik dinleme gündüzler çuvala mı girdi diye kızar.”* (E: Çatışma durumu 6, yüksek sesle müzik dinleme, anne-ergen çatışması). *“Şok geçirir, beni döver, rezil-rüsva der.”* (G: Çatışma durumu 7, okulda davranış problemleri, anne-ergen çatışması).

İkinci sırada 69 ifade baba-ergen çatışması yer almaktadır (Tablo 1). Kız ergenlerin görüşlerine göre, baba ile en çok çatışma yaşanan durumlar sırasıyla erkek arkadaş (f=14), akademik başarısızlık/TV, bilgisayar, telefon kullanımı (f=14) ve yüksek sesle müzik dinleme (f=12) konusunda olduğu görülmektedir. En az çatışma yaşanan durum ise meslek seçimidir (f=2). Katılımcıların babaları ile olan çatışma durumlarına ilişkin görüşlerinden bazı örnekler aşağıda yer verilmiştir:

“Çok azarlardı, polisi bile arardı, çok korkardı.” (A: Çatışma durumu 1, eve geç gitme/arkadaş ilişkileri, baba-ergen çatışması). *“Beni başka bir erkekle asla paylaşmaz, çok kıskançtır, bu işin sonu dayağa kadar gidebilir.”* (T: Çatışma durumu 2, erkek arkadaş, baba-ergen çatışması). *“Şiddetle üstüme başıma çeki düzen vermeme ister, üzerime uygun kıyafet giymezsem beni bir daha bir yere götürmez.”* (S: Çatışma durumu 3, kıyafet-makyaj, baba-ergen çatışması). *“Benim fikirlerimi pek göz önüne almaz, kendi istediği yere gönderir.”* (K: Çatışma durumu 4, meslek seçimi, baba-ergen çatışması). *“Benim neden çalışmadığımı sorar ve bana küser.”* (E: Çatışma durumu 5, akademik başarısızlık/TV, bilgisayar, telefon kullanımı, baba-ergen çatışması). *“Kızım sabahtan akşama kadar kafam şişti, müziğin sesini kıs uyumaya çalışıyorum deyip kızar.”* (G: Çatışma durumu 6, yüksek sesle müzik dinleme, baba-ergen çatışması). *“Kızır, bağırır dayak atardı.”* (L: Çatışma durumu 7, okulda davranış problemleri, baba-ergen çatışması).

Çatışma durumları ile ilgili anne-baba arasındaki çatışmalar ise 16 ifade ile üçüncü sırada yer almaktadır (Tablo 1). Kız ergenlerin görüşlerine göre, anne-baba arasında en çok çatışma yaşanan durumlar sırasıyla kıyafet-makyaj (f=6), okulda davranış problemleri (f=6) ve eve geç gitme-arkadaş ilişkileri (f=4) konusunda olduğu görülmektedir. Ergenlerin, belirlenen diğer çatışma durumlarına ilişkin anne-baba arasında yaşanan herhangi bir çatışma durumu ifade etmedikleri görülmüştür. Aşağıda katılımcıların anne-baba çatışmalarına ilişkin görüşlerinden bazı örnekler yer verilmiştir:

“Babam, ‘bağırır bir çocuğu dinle, dinlemeden bağırıyorsun’ diyerek anneme kızar, bana da bir daha yapma gibi bir şeyler söyler.” (Y: Çatışma durumu 1, eve geç gitme-arkadaş ilişkileri, anne-baba çatışması). *“Babam, anneme kızar, neden izin verdin diye.”* (K: Çatışma durumu 3, kıyafet-

makyaj, anne-baba çatışması). “*Babam beni okuldan alırdı, annem babama kızardı.*” (İ: Çatışma durumu 7, okulda davranış problemleri, anne-baba çatışması).

Çatışma Durumlarına Yönelik Tepkiler

Görüşmede verilen çatışma durumlarında ergenlerin anne-babasının nasıl davranacağına ve annesinin yerinde olsa kendisinin nasıl davranacağına ilişkin görüşleri Tablo 2’de sunulmuştur. Ergenlerin verdikleri yanıtlar çatışma durumlarında verilen tepkiler (saldırganlık, kaçınma ve problem çözme) dikkate alınarak üç grupta toplanmıştır.

Tablo 2

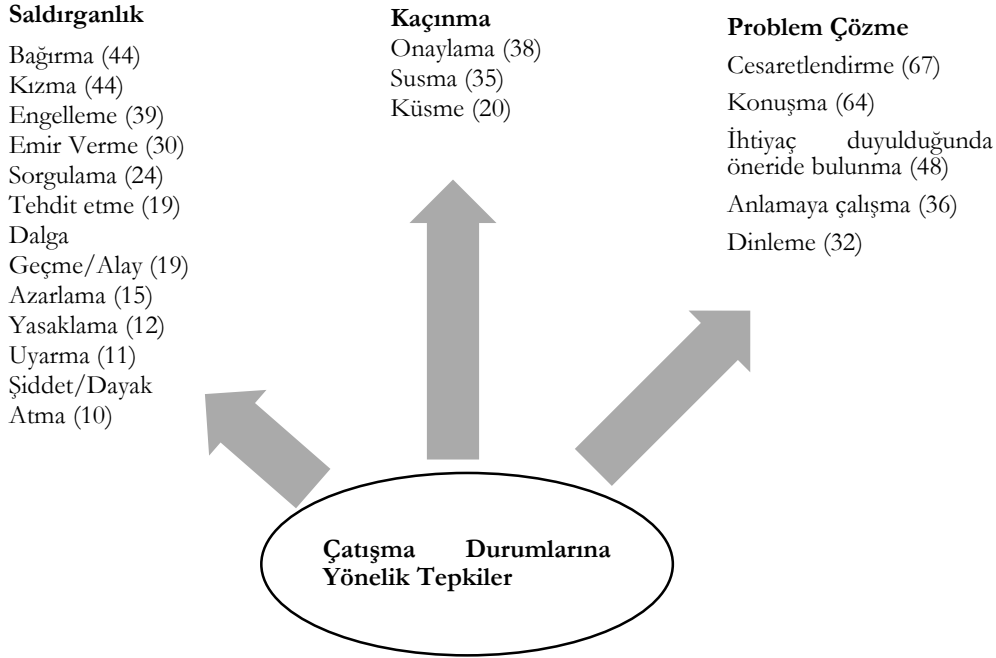
Çatışma Durumlarına Yönelik Tepkiler

Çatışma durumları	Anne			Baba			Ergen		
	S f	K f	PÇ f	S f	K f	PÇ f	S f	K f	PÇ f
1. Eve geç gitme/arkadaş ilişkileri	30	4	10	20	5	10	6	3	25
2. Erkek arkadaş	20	3	10	20	4	10	10	3	20
3. Kıyafet-makyaj	25	2	2	10	10	6	10	6	20
4. Meslek seçimi	10	6	20	6	6	25	3	6	30
5. Akademik başarısızlık/TV, bilgisayar, telefon kullanımı	15	3	10	10	3	15	6	4	20
6. Yüksek sesle müzik dinleme	15	2	2	10	2	6	10	2	2
7. Okulda davranış problemleri	15	1	6	10	2	15	6	6	10
Toplam	130	21	60	86	32	87	51	30	127

Not: Toplam 28 kız ergenin ifadelerinde geçen sözcük sayıları dikkate alınmıştır; S= Saldırganlık, K= Kaçınma, PÇ:= Problem Çözme.

Çatışma durumlarına yönelik olarak, “Anneniz nasıl davranır?” sorusuna ergenlerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde, çoğunlukla saldırgan tepkiler (f=130) verecekleri; “Babanız nasıl davranır?”, sorusuna ergenlerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde, çoğunlukla saldırgan (f=86) ve problem çözme (f=87) tepkileri verecekleri; “Siz annenizin yerinde olsaydınız nasıl davranırdınız?” sorusuna ergenlerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde, çoğunlukla problem çözme (f=127) tepkileri verecekleri görülmektedir (Tablo 2). Bu tepkiler detaylı incelendiğinde saldırganlık tepkilerinin çoğunlukla bağırma (f=44), kızma (f=44) ve engelleme (f=39) biçiminde gösterildiği; kaçınma

tepkilerinin çoğunlukla onaylama (f=38) ve susma (f=35) biçiminde gösterildiği; problem çözme tepkilerinin ise çoğunlukla cesaretlendirme (f=67) ve konuşma (f=64) biçiminde gösterildiği görülmektedir (Şekil 1).

Şekil 1. Çatışma durumlarına yönelik tepkiler

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada kız ergenlerin bir çatışma durumunda anne ve babalarının nasıl davrandığı ve kendileri annelerinin yerinde olsalardı nasıl davranacakları konusundaki görüşleri incelenmiştir. Araştırmanın bulgularından biri, kızların babaları ile ilişkilerini anne ile olan ilişkilerine göre daha iyi olarak tanımlamalarıdır. Aynı zamanda en çok anneleriyle çatışma yaşadıklarını belirtmişlerdir. Literatürde bu bulgunun aksine, ergenlerin anneleri ile ilişkilerini "iyi" babalarıyla ilişkilerini ise "iyi değil" şeklinde tanımladıkları görülmektedir (Karataş vd., 2016; Köksal, Dilci ve Yolcubal, 2013). Diğer taraftan bazı araştırma bulguları ergenlerin anneleriyle babalarından daha çok çatışma yaşadıklarını göstermektedir (Noller ve Callan, 1990). Kız ergenlerin anneleri, babalarına kıyasla

çocuklarıyla daha fazla zaman geçirmeleri, daha fazla sohbet etmeleri ve paylaşımda bulunmaları nedeniyle onların yaşantıları, duyguları ve davranışlarından daha fazla haberdar olmakta ve bunların büyük bir kısmını otoriter olarak algılanan babaya haber vermeden çözmeye çalışmakta olabilirler. Diğer taraftan baba çatışma yaratabilecek konularda kızlarıyla daha az iletişim kuruyor, iletişimi daha çok anneye bırakıyor böylece aile içindeki statüsünü koruyor olabilir. Bu nedenle kız ergenler anneleri ile babaya göre daha çok çatışma yaşıyor olabilirler. Ayrıca annenin ve babanın kişilik özellikleri de ailenin yapısı ve atmosferini etkileyebilir. Anlayışlı, sevecen, tutarlı ebeveynler, ailedeki diğer üyeleri de bu doğrultuda etkileyeceklerdir (Güngör, 2001). Dolayısıyla bu bulgu anne-babaların kişilik özellikleri ile de ilişkili olabilir.

Diğer bulgu, anne-ergen arasında en çok çatışma yaşanan durumlar sırasıyla kıyafet-makyaj ve yüksek sesle müzik dinleme, eve geç gitme/arkadaş ilişkileri, akademik başarısızlık/TV, bilgisayar, telefon kullanımı ve erkek arkadaştır. Baba ile ise erkek arkadaş ve akademik başarısızlık/TV, bilgisayar, telefon kullanımı konusunda daha çok çatışma yaşanmaktadır. En az çatışma yaşanan durum ise meslek seçimidir. Anne ve babalar çoğunlukla meslek seçimi konusunda kararı kızlarına bırakıyor görünmektedir. Aynı zamanda erkek arkadaş ve akademik başarısızlık/TV, bilgisayar, telefon kullanımı konusunda da anne ve babaların hem fikir oldukları söylenebilir. Türkiye’de yapılan çalışmalarda ergen-ebeveyn arasında yaşanan çatışma nedenleri olarak harcama ve tüketim alışkanlığı, arkadaş seçimi, kılık-kıyafet tarzı (Yavuz ve Özmete, 2012; Güler, 2013), ders çalışma süresi, TV seyretmek (Karataş vd., 2016) gibi konular olduğu belirtilmektedir. Demir’in (2007) çalışmasında da ebeveyn müdahalesinin en yoğun olduğu konuların, ders çalışma ve arkadaş seçimi olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda araştırmanın bulguları literatürdeki araştırma bulgularıyla karşılaştırıldığında, ergen- ebeveyn çatışması nedenleri konusunda paralel oldukları söylenebilir.

Bu çalışmada ergenin kıyafeti-makyajı, okulda davranış problemleri ve eve geç gitme-arkadaş ilişkileri konularının anne-baba arasında çatışma yarattığı bulunmuştur. Yaşanan çatışmalar incelendiğinde her bir ergeni, anne-babayı ve aileyi içinde bulunduğu toplum, kültürel yapı ve aile içi etkileşim biçimleri açısından ayrı ayrı ele alınıp değerlendirilmesi daha isabetli tartışma yapılabilmesine olanak sağlayabilir. Ergen bireylerin anne-babaları ile yaşadıkları çatışma durumları Türk aile yapısı ve kültürü göz önünde bulduğunda, ebeveynlerin kızları ile ilgili kaygıları ve üst kuşaklardan aktarılan sosyo-kültürel ve toplumsal değerlerle de ilişkilendirilebilir.

Çatışma durumlarına yönelik olarak ergenler annelerinin çoğunlukla saldırgan tepkiler, babalarının saldırgan ve problem çözme tepkileri vereceklerini bildirmişlerdir. Bu durum anne ve babaların ergenle yaşadığı çatışmaları yapıcı yollarla nasıl çözeceklerini bilmiyor olmalarından ya da çocuklarının geleceğine ilişkin kaygılarından kaynaklanıyor olabilir. Ergenler kendilerinin anne olsalardı çoğunlukla problem çözme tepkileri vereceklerini belirtmişlerdir. Bu bulgu ergenlerin aile sistemi içinde annelerinden beklentilerini ve aile dinamiğini ortaya koyuyor olabilir. Ergenler için ebeveyn ilişkilerinden tamamen bir kopuş ya da kaçış yoktur. Ergenlerin daha fazla özerk olma ve aileden ayrılarak bireyleşme talebi vardır. Ancak ergenler aile kurallarının değişimini isterken, ebeveynler çocukları küçükken iyi işleyen aile kurallarının değişimine direnç gösterirler (Noller ve Callan, 1990), bu da ebeveyn-ergen arasında çatışma yaratmaktadır. Bu bağlamda kız ergenlerin anneleriyle ve babalarıyla bir çatışma yaşadıklarında konuşma, dinleme, anlamaya çalışma, ihtiyaç duyduğunda öneride bulunma gibi yapıcı tepkiler bekledikleri söylenebilir. Bulgular aile dinamiği açısından değerlendirildiğinde, aile sisteminde bir üyenin davranışı bir diğerinin davranışını etkilemektedir. Sağlıklı ailelerde güç tüm aileye dağıtılmıştır, ebeveyn biriminde de güç paylaşılmaktadır. Aile açısından istenmeyen davranış gösteren ergenin davranışlarını değiştirmeye yönelik ebeveyn çabaları, her bir üyenin o davranış kalıbı üzerindeki etkisini de belirlemektedir (Başak, 1997). Dolayısıyla ergenlerin babalarıyla annelerinden daha iyi ilişkileri olduğunu ifade etmeleri, anneleriyle daha çok çatışma yaşadıklarını belirtmeleri, “dinlemeden çocuğa bağırma” diyen bir babanın ve kıyafet-makyaj konusunda babanın gösterdiği tepkiye kızan bir annenin varlığı, bu çalışmadaki kız ergenlerin ailelerinde gücün daha çok annede toplandığı şeklinde bir algılarının olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda anneyle kız ergen arasında daha fazla çatışma yaşanması, annenin çatışma durumlarında saldırgan davranışlar ortaya koymasının anneyle olumlu ilişkileri azalttığı söylenebilir.

Sonuç olarak, anne-baba ergen arasında çeşitli durumlarda çatışma yaşanmaktadır. Çatışma durumlarında anne genellikle saldırgan, babalar saldırgan ve sorunu çözmeye yönelik tepkilerde bulunmaktadır. Ergenler ise ebeveynlerinden özellikle annelerinden sorunu çözmeye yönelik tepkiler beklemektedirler. Çok sayıda araştırmada ebeveyn-ergen ilişkilerinin, ergenlerin psikolojik sağlığı ile yakından ilişkili olduğu bulunmuştur (Barber ve Delfabbro, 2000; Özdemir, 2014). Dolayısıyla uygulamalar açısından bu çalışmanın sonuçları özellikle anne-kız, baba-kız ilişkilerini geliştirmeye yönelik ana-baba eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasında uygulayıcılara katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu çalışmanın bulgularına dayanarak okul psikolojik danışmanları

ebeveynlere yönelik konsültasyon çalışmaları kapsamında ve aile psikolojik danışmanları yürüttükleri çalışmalarda, onlara çocukları ile yaşayabilecekleri olası çatışmaları saldırganlığa başvurmadan yapıcı ve barışçıl bir biçimde çözmelerine yardımcı olabilirler. Ayrıca okul ortamında uygulanacak grup psiko-eğitim çalışmaları, bireysel ve grupla psikolojik danışma hizmetleri ile ergenin aile içinde, okulda ve diğer sosyal ortamlarda karşılaştığı çatışma durumlarında gösterdiği yıkıcı tepkilerin, anne-baba-ergen etkileşimini değiştirerek ve ailedeki ortak yaşamı yeniden yapılandırarak değiştirilmesine yardımcı olunabilir. Başka bir ifadeyle ergenlere ve ebeveynlere yaşayabilecekleri olası çatışmaları yapıcı ve barışçıl bir biçimde çözme becerileri kazandırılabilir. Bu çalışmada katılımcılar Orta Anadolu'da bir ilde kız meslek lisesinde öğrenimine devam eden kız ergenlerden oluşmaktadır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda farklı bölgelerde, diğer ortaöğretim kurumlarına devam eden ve lise öğrenimine devam etmeyen kız ergenlerin de katılımcı olduğu çalışmalar yapılabilir. Ayrıca kız-erkek ergenlerin birlikte değerlendirildiği/karşılaştırıldığı çalışmalar da ergen-ebeveyn çatışmasının anlaşılmasına ve yapıcı bir şekilde çözümü için yapılacak çalışmalara katkı sağlayabilir. Bir diğer sınırlılık, yalnızca kız ergenlerin çatışma durumlarında ebeveyn davranışlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Bu çalışma ebeveynlerin bakış açısına, çatışmanın sonuçları ve taraflar üzerindeki etkisine odaklanmamıştır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda benzer çalışmalarda bu sınırlılıklar dikkate alınarak aile dinamiklerine ilişkin farklı sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmektedir. Ayrıca sonraki çalışmalarda annenin ve babanın kişilik özellikleri, eğitim düzeyleri, birbirleriyle olan ilişkileri gibi değişkenlerin ergen-ebeveyn çatışmasında ebeveyn tepkilerinde ve ergen algısında bir değişim oluşturup oluşturmadığı da incelenebilir.

Kaynakça

- Akün, E. (2013). Yapısal aile sistemleri kuramı bağlamında ergenlik döneminde aile yapısı ve ergenlik dönemi sorunları. *A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 53(1), 85-116.
- Barber, J.G. ve Delfabbro, P. (2000). Predictors of adolescent adjustment: Parent-peer relationships and parent-child conflict. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 17 (4), 275-288.
- Başak, O. (1997). Aile dinamikleri. *Aile Hekimliği Dergisi*, 1(3), 181-186.
- Bayraktar, F. (2007). Olumlu ergen gelişiminde ebeveyn/akran ilişkilerinin önemi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 14(3), 157-166.

- Bayraktar, F., Sayıl, M. ve Kumru, A. (2009). Liseli ergenler ve üniversiteli gençlerde benlik saygısı: ebeveyn ve akrana bağlanma, empati ve psikolojik uyum değişkenlerinin rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 48-63.
- Becvar, D., & Becvar, R. (2003). *Family therapy: A Systemic Integration* (5th ed.) Boston, MA : Allyn & Bacon.
- Bradford, K., Vaughn, L. B. ve Barber, B. K. (2008). When there is conflict. Interparental conflict, parent-child conflict, and youth problem behaviors. *Journal of Family Issues*, 29(6), 780-805.
- Corey, G. (2015). *Psikolojik danışma, psikoterapi kuram ve uygulamaları*. Ankara: MentisYayıncılık.
- Çiftçi, A., Demir, A. ve Bikos, L. H. (2008). Turkish adolescents' conflict resolution strategies toward peer and parents as a function of loneliness. *Adolescence*, 43(172), 911 -926.
- Demir, İ. (2007). *Gençlerin kimlik yapıları: Farklı yerellikler ekseninde nitel bir inceleme*. (Yayımlanmamış doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Deutsch, M. (1993). Education for a peaceful world. *American Psychologist*, 48(5), 510-517.
- Duru, E. ve Arslan, G. (2014). Evlenmek amac ıyla evden kaçan kız ergenler: Bir olgubilim çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(41), 36-48
- Eryüksel, G. N. ve Akün, E. (2003). Depresyonu olan ergenler ile ana-babalarının aile ilişkilerinin ve bilişsel çarpıtmalarının incelenmesi. *Türk Psikoloji dergisi*, 18(51), 59-73.
- Gander, M.J.ve Gardiner, H., W. (2001). *Çocuk ve ergen gelişimi* (5. baskı). Ankara: İmge Kitabevi
- Goldsmith, E. B. (2000). *Resource management for individuals and families*. Wadsworth Thomson Learning, US.
- Greenberger, E., Chen, C., Tally, S. R. ve Dong, Q. (2000). Family, peer, and individual correlates of depressive symptomatology among U. S. and Chinese adolescents. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 68(2), 209-219.
- Güler, İ. (2013). *Kentli ön ergen (12-14 yaş) öğrencilerin ebeveynleri ile zıtlasma, çatışma nedenleri üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güngör, A. (2001). Utangaçlık ölçeğinin geliştirilmesi geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 15(2), 17-22.
- Hamarta, E., Baltacı, Ö., Üre, Ö. ve Demirbaş, E. (2010). Lise öğrencilerinin utangaçlıklarının algılanan anne baba tutumları ve problem çözme yaklaşımları açısından incelenmesi. *Aile ve Toplum*, 11(6), 73-82.

- Ingoldsby, E. M., Shaw, D. S., Winslow, E., Schonberg, M., Gilliom, M. ve Criss, M. M. (2006). Neighborhood disadvantage parent-child conflict, neighborhood peer relationships, and early antisocial behavior problem trajectories. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 34(3), 303-319.
- Karakitapoğlu, Z. A. ve Imamoğlu, O. E. (2002). Value domains of Turkish adults and university students. *The Journal of Social psychology*, 142(3), 333-351.
- Karataş, S., Mercan, C.S. ve Düzen, A. (2016). Ergenlerin ebeveyn ilişkilerine yönelik algıları: Nitel bir inceleme. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(36), 237-257.
- Köksal, O., Dilci, T. ve Yolcubal, D. (2013). Algılanan anne tutumlarının çocukların kariyer beklentisine etkisi üzerine öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 17(57), 421-434.
- Kreidler, W. J. (1984). How well do you resolve conflict? *Instructor*, 93(5), 30-33.
- Moed, A., Gershoff, E. T., Eisenberg, N., Hofer, C., Losoya, S., Spinrad, T. L. vd. (2015). Parent-adolescent conflict as sequences of reciprocal negative emotion: links with conflict resolution and adolescents' behavior problems. *Journal of Youth Adolescence*, 44, 1607-1622
- Nazlı, S. (2012). *Aile danışmanlığı*. Sekizinci Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık
- Noller, P. ve Callan, V. (1990). Adolescents' perceptions of the nature of their communication with parents. *Journal of Youth and Adolescence*, 19, 349-362
- Onur, B. (2000). *Gelişim Psikolojisi*. 5. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi
- Öner, U. (2004). Çatışma çözme ve arabuluculuk eğitimi. Yıldız Kuzgun (Ed.), *İlköğretimde Rehberlik içinde* (5. Baskı, s. 189-227). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özdemir, Y. (2014). Ana-baba ergen çatışması ve ergenlerde depresyon belirtileri: Benlik saygısının aracı rolü. *The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 27, 211-220.
- Santrock, J. W. (2013). *Life-span development. Fourteenth Edition*. New York: McGraw-Hill Companies.
- Şanlı, D. ve Öztürk, C. (2015). Anne babaların çocuk yetiştirme tutumları ve tutumlar üzerine kültürün etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(4), 240-246
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Türnüklü, A. (2007). Liselerde öğrenci çatışmaları, nedenleri, çözüm stratejileri ve taktikleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 49, 129-166.
- Ulusoy, M. D., Demir, N. Ö., ve Baran, A. G. (2005). Ebeveynin çocuk yetiştirme biçimi ve ergen problemleri: Ankara ili örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 367-386.

Yavuz, S. ve Özmete, E. (2012). Türkiye’de genç bireyler ve ebeveynleri arasında yaşanan sorunların «aile yapısı araştırması» sonuçlarına göre değerlendirilmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları*, 12(7), 9-27.

Yavuzer, H. (2004). *Çocuk Psikolojisi*. 26. Baskı, İstanbul: Remzi Kitapevi

Yavuzer, Y. Karataş, Z. ve Gündoğdu R. (2013). Ergenlerin çatışma çözme davranışlarının incelenmesi: Nicel ve nitel bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 428-440.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Purpose

In this study, it was aimed to examine how the female adolescents interpret the parental behaviors during a conflict instead of adolescents’ conflict-resolving behavior.

Method

Using qualitative research technique, this study is a descriptive case study. For the sampling method, the study employed the purposeful sampling method, one of the homogeneous sampling methods. Voluntarily participated in the study, the study sample was made up of 28 middle-class female adolescents living in the city center of a Central Anatolian city who were studying at a vocational school for girls and who had parent-adolescent conflicts. A semi-structured interview form was developed to collect the data and presented to five academicians to be evaluated. The participating adolescents were first asked to describe their relationships with their parents. Then, they were introduced to seven different types of conflict situations that create the most conflicts between parents and adolescents. These conflict situations were on going home late/relationships with friends, boyfriend, clothes-makeup, choice of profession, academic failure/TV, computer and cell phone use, listening to loud music, and behavioral problems in school. Later, the adolescents were asked to respond to the following questions on these conflict situations: "How would your mother behave in this situation?", "How would your father behave in this situation?", "How would you behave if you

were in your mother's place?" the data from interviews were analyzed using the content analysis method.

Results

Female adolescents describe having better relationship with their fathers than their mothers. According to female adolescents, most of the conflict is with their mothers. According to female adolescents' views, the situations where most conflicts happen with their mothers are clothes-makeup (f=16), listening to loud music (f=16), going home late/relationship with friends (f=14), boyfriend (f=14), academic failure/TV, computer and cell phone use (f=14), respectively. The situation where the least conflict happen is the choice of profession (f=2). According to female adolescents' views, the situations where most conflicts happen with their fathers are boyfriend (f=14), academic failure (f=14) and listening to loud music (f=12), respectively. The situation where the least conflict happen is the choice of profession (f=2). The situations where most conflicts happen between the mothers and fathers are clothes-make-up (f=6), behavioral problems in school (f=6), and going home late/relationships with friends (f=4).

During conflict situations, adolescents stated that their mothers would mostly give aggressive responses (f=130), their fathers would mostly give aggressive responses (f=86) and problem-solving responses (f=87), and they would themselves mostly give problem-solving responses (f=127) if they were in their mothers' shoes. When these responses are examined in detail, it is seen that aggressive responses are mostly expressed as yelling (f=44), getting angry (f=44) and prevention (f=39), that avoidance responses are mostly expressed as approval (f=38) and silence (f=35), and that problem-solving responses are mostly expressed as encouragement (f=67) and talking (f=64).

Discussion and Recommendations

One of the findings of the study is that females describe their relationship with their fathers as better than their relationship with their mothers. In addition, they stated that they mostly have their conflicts happen with their mothers. Contrary to this finding, it is seen that in the literature adolescents describe their relationships with their mothers as "good" and their relationships with their fathers as "not good". On the other hand, some study findings show that adolescents have

more conflict with their mothers than their fathers. Mothers of female adolescents may be more aware of their children's experiences, feelings and behaviors since they spend more time spent with their children, have more conversations with them and share more with them compare to their fathers, and they may they try to solve many of their problems without telling their fathers. For this reason, female adolescents may have more conflicts with their mothers than their fathers.

Another finding is that the situations where most conflicts happen between mothers and adolescents are clothes-makeup, listening to loud music, going home late/relationship with friends, academic failure, and boyfriend, respectively. On the other hand, the situations where most conflicts happen between fathers and adolescents are boyfriend and academic failure. The situation where the least conflict happen is the choice of profession. Mothers and fathers mostly seem to leave the decision about a future profession to their daughters. At the same time, it can be said that mothers and fathers both agree on boyfriends and academic failure. In studies conducted in Turkey, it was determined that the reasons for conflicts between parents and adolescents are on subjects such as spending and consumption habits, friend selection, clothing styles, study length, and watching TV. In this study, it was found that the subjects like adolescents' clothes-make-up, behavior problems in school and going home late/relationship with friends create conflicts between mothers and fathers. Taking the Turkish family structure and culture into consideration, the conflict situations of the adolescents with their parents can be associated with parents' worries about their daughters and the socio-cultural and social values conveyed from the older generations.

Adolescents stated that their mothers will mostly give aggressive responses and their fathers will give aggressive and problem-solving responses during conflict situations. This may be due to the fact that parents do not know how to solve conflicts with adolescents using constructive ways or they are concerned about their children's future. Adolescents expressed that they would mostly give problem-solving responses if they were the mother. This finding may show adolescents' expectations from their mothers in the family system and the family dynamics. It can be said that female adolescents expect constructive responses like talking, listening, trying to understand and providing suggestions when needed during a conflict. In addition, adolescents describing their relationships with their mothers as bad and stating that they have more conflict with their mothers, the existence of a father saying "don't yell to the child without listening" and a mother who gets

angry to the father's reactions to clothes/make-up show that the power within the adolescents' families lie mostly with the mothers.

Based on the findings of this study, as part of their parental consultation efforts, school counselors can help parents resolve conflicts with their children peacefully without resorting to aggression. In this study, only female adolescents' views on parental behavior in conflict situations were examined and, parents' points of view, the results of the conflicts and the effect of the conflicts on the parties were not addressed. It is believed that in different results regarding family dynamics can be reached in similar studies in the future studies that will be conducted similar to the present one.